

Stres Envanteri

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Stres Envanteri*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=31188>

Öz

Stres Envanteri, 1998 yılında **Nuray Richter Kanak** tarafından Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü'nde tamamlanan bir doktora tezi kapsamında geliştirilmiş bir ölçme aracıdır. Bu ölçek, özellikle **Down Sendromlu** bebek sahibi olan annelerin yaşadığı **stres** düzeyini ve erken eğitim programlarının bu stres üzerindeki etkisini değerlendirmek amacıyla oluşturulmuştur. Ölçek, 4'lü **Likert** formatında olup, geliştirme aşamasında yüksek iç tutarlılık (Cronbach Alfa: 0.92) ve kabul edilebilir düzeyde madde ayrtılcılığı göstermiştir.

Anahtar Kelimeler

Stres Envanteri, maternal stres, **Down Sendromu**, anne-bebek etkileşimi, erken eğitim, psikolojik ölçme, **doktora tezi**.

Yazarlar

Nuray Richter Kanak

Amaç

Stres Envanteri'nin temel amacı, özel bir gelişimsel ihtiyaca sahip çocukların (özellikle Down Sendromlu bebeklerin) ebeveynleri, yani anneleri tarafından deneyimlenen **algılanan stres** düzeyini standardize edilmiş bir biçimde ölçmektir. Bu araç, annelerin karşılaştıkları zorluklar, duygusal yükler ve ebeveynlik rollerine ilişkin stres faktörlerini nicel olarak belirlemek üzere tasarlanmıştır.

Ölçeğin geliştirilmesi, erken eğitim programlarının bu annelerin **stres** ve anne-bebek etkileşim düzeyleri üzerindeki potansiyel etkilerini inceleyen kapsamlı bir akademik çalışmanın parçasıydı. Bu bağlamda, ölçek, müdahale programlarının etkinliğini değerlendirmede kritik bir değişken olarak görev yapmıştır.

Yapı

Stres Envanteri, psikolojideki temel yapılardan biri olan **algılanan stres** (perceived stress) kavramını ölçmektedir. Bu yapı, bireyin çevresel talepleri başa alma kaynakları olan veya zorlayan olarak değerlendirmesi sonucu ortaya çıkan psikolojik ve fizyolojik durumu ifade eder.

Ölçek, spesifik olarak, Down Sendromlu bir çocuğa sahip olmanın getirdiği zorluklar, bakım gereksinimleri, toplumsal baskılar ve erken eğitim süreçleriyle ilişkili olarak annelerin yaşadığı öznel stres deneyimlerini yakalamayı hedefler. Madde seçimi ve analizi, ölçeğin bu spesifik popülasyonun stres kaynaklarını güvenilir bir şekilde temsil etmesini sağlamıştır.

Geçerlik

Ölçeğin geçerlik çalışmaları, öncelikle madde ayırt edicilik gücünün belirlenmesine odaklanmıştır. Bu amaçla, ölçeğin ön deneme formunda yer alan maddeler için **madde-toplam korelasyonlar** hesaplanmıştır.

Yapılan istatistiksel analizler sonucunda, madde-toplam korelasyon değerleri (r) 0.35'ten büyük olan maddeler, yüksek ayırt edicilik gücüne sahip kabul edilerek ölçeğin nihai formuna dahil edilmiştir. Bu titiz eleme süreci sonucunda, toplamda 30 madde Stres Envanteri'nde yer almaya hak kazanmıştır. Bu yöntem, ölçeğin ölçtüğü yapıyı temsil etme konusunda içsel bir tutarlılığa sahip olduğunu göstermektedir.

Güvenirlik

Stres Envanteri'nin güvenilirliği, iç tutarlılık (internal consistency) yöntemi kullanılarak incelenmiştir. Ölçeğin tüm maddelerinin ne kadar tutarlı bir şekilde aynı yapıyı ölçtüğünü belirlemek amacıyla **Cronbach Alfa** katsayısı hesaplanmıştır.

Hesaplama sonucunda, ölçeğin genel **Cronbach Alfa** katsayısı **0.92** olarak bulunmuştur. Bu değer, psikometrik standartlara göre oldukça yüksek ve kabul edilebilir düzeyde bir **güvenirlik** seviyesine işaret etmektedir. Ayrıca, ölçekteki maddelerin tutarlılığın destekleyen madde-toplam puan korelasyon katsayıları da 0.05 anlamlılık düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı değerler taahhütü tespit edilmiştir.

Faktör Analizi

Sunulan kaynak materyal, ölçeğin faktör yapısını ortaya koymak amacıyla gerçekleştirilmiş detaylı bir **faktör analizi** çalışması na dair spesifik sonuçlar içermemektedir. Maddelerin seçimi, madde-toplam korelasyonlar na dayandırılmıştır ki bu, ölçeğin yüksek olasılıkla tek bir genel stres faktörünü ölçmeye yönelik geliştirildiğini düşündürmektedir.

Gelecekteki araştırmalar veya tezin tam metni, ölçeğin çok boyutlu bir yapıya mı, yoksa tek boyutlu bir **stres** yapısına mı temsil ettiğini netleştirmek için açılmaya veya doğrulanmaya **faktör analizi** sonuçları sunulabilir.

Enstrüman

Test Türü: Geliştirme (Development)

Format: 30 maddeden oluşmaktadır. Derecelendirme 4'lü **Likert** tipindedir (1= hiç uygun değil - 4= çok uygun).

Mevcut Dil: Türkçe

Popülasyon Grubu: Ebeveynler (Down Sendromlu bebe?i olan anneler)

Ya? Grubu: Belirtilmemi? (Ancak erken e?itim program?na kat?lan bebeklerin anneleri)

Popülasyon Detaylar?: Erken e?itim program?na dahil edilmii? Down Sendromlu bebelere sahip anneler.

Test Metodolojisi: Öz bildirim envanteri (Self-report inventory).

Anahtar Kelimeler

Psikometri, madde-toplam korelasyonu, iç tutarlı?k, **Cronbach Alfa**, **psikolojik stres**, erken müdahale, **ölçek geli?tirme**.

Yazarlar

Yazar ORCID Tan?mlay?c?s?: Bilgi mevcut de?ildir.

Ba?I? Kurulu? E-posta Adresleri: Bilgi mevcut de?ildir.

Yaz??ma Adresi: Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Tez çal??mas?n?n yap?ld??? kurum).

?zinler, Ücret ve Test Y?I?

Test Y?I?: 1998 (Doktora tezinin tamamlanma tarihi).

?zinler ve Ücret: Ölçek, akademik bir çal??ma (doktora tezi) kapsam?nda geli?tirilmii?tir. Ticari kullan?m veya geni? ölçekli uygulamalar için izin ve ücret bilgisi almak üzere sorumlu yazar **Nuray Richter Kan?k** ile ileti?ime geçilmesi önerilir.

Kaynaklar

Kan?k Richter, N. (1998). *Erken e?itim down sendromlu bebe?i olan annelerin stres ve anne-bebek etkile?im düzeyine etkisi* (Doktora tezi). Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Tezin Ulusal Tez Merkezi'ndeki ba?lant?s?: tez.yok.gov.tr

Ölçe?in orijinal PDF belgesi buradan indirilebilir: stres-envanteri-toad.pdf

Stres Envanteri Maddeleri

ÖNEMLİ: Bu envanterin maddeleri kaynak içerikte sağlanmamıştır. Maddelerin tamamına ulaşmak için yukarıda belirtilen doktora tezine başvurulması gerekmektedir.

ARABPSYCHOLOGY.COM